

Markscheme

May 2017

Turkey in the 20th century

Standard level

Paper 1

This markscheme is **confidential** and for the exclusive use of examiners in this examination session.

It is the property of the International Baccalaureate and must **not** be reproduced or distributed to any other person without the authorization of the IB Global Centre, Cardiff.

The following are the annotations available to use when marking responses.

Annotation	Explanation	Associated shortcut
CKS	Clear Knowledge Shown	
CON	Contradiction	
	Incorrect point	
	Descriptive	
	Development	
EE	Effective evaluation	
EUOS	Excellent use of sources	
EXC	Excellent point	
GA	Good Analysis	
GP	Good Point	
	Underline tool	
	Wavy underline tool	
	Highlight tool	
	Irrelevant	
LD	Lacks depth	
	Not Answered Question	
	Lengthy narrative	
	Not Relevant	
NExa	No examples	
NMRD	Not much reasoning or discussion	
NSEv	No source evaluations	
OC	Off course	
	On page comment tool	
	Unclear	

PE	Poorly expressed	
REP	Repetition	
SEEN	Seen	
✓	Tick Colourable	
TV	Too vague	
UA	Unfinished answer	
⋈	Vertical wavy line	
VG	Vague	
VL	Very limited	
WARG	Well argued	
WKAR	Weak argument	

You **must** make sure you have looked at all pages. Please put the **SEEN** annotation on any blank page, to indicate that you have seen it.

Tema 1 20.Yüzyıl doğarken Türkiye

Sorular 1 (a), (b) ve (c): Adayın sadece **üç** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir. Her alakalı madde için olacak şekilde **[1]** veriniz.

1. (a) A numaralı kaynağa göre 19.yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu'nun Balkanlarda gücünü kaybetmesinin sebepleri nelerdir? Sadece **üç** saptamada bulununuz. [3]

- Ulusçu hareketler (İsyanlar) İmparatorluk için tahripkar olmuştur
- Avrupa ekonomisiyle bütünleşme
- Ulusal burjuvazi
- Nüfuz mücadelesi yürüten Avusturya-Macaristan'ın müdahaleleri
- Rusya'nın politikaları
- Fransız ihtilalinin etkileri

(b) B numaralı kaynağa göre 19.yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu yöneticilerinin icraatlarının **iki** pozitif ve **bir** negatif etkisini belirtiniz. [3]

Pozitif etkiler

- Ulaştırımda yaşanan gelişmeler
- Eğitimde yaşanan gelişmeler
- Devletin varlığının daha güçlü hissedilmesi – bürokratik ve askeri kontrolün artması
- Avrupa'ya yakın bölgelerde (Ege ve Akdeniz şehirleri) ekonomik / ticari avantajların gelişmesi

Belirtilen her pozitif etki için en fazla **[2]** olacak şekilde **[1]** veriniz.

Negatif etkiler

- Merkezden uzak yerlerin (doğu şehirlerinin) gelişmemesi
- Dengesiz dağılım ve buna paralel şehirler arası gelişmişlik farkının giderek artması

Belirtilen negatif etki için **[1]** veriniz.

(c) C numaralı kaynağa göre 2. Meşrutiyet döneminde Osmanlı'da kadın hakları konusunda hangi yargılara ulaşılabilir? Sadece **üç** yargıda bulununuz. [3]

Adaylar farklı bilgiler yorumlayabilirler. Olası doğru cevaplar:

- Kadınlar kadın haklarını savunan gruplar kurabilir, bu gruplarda başı çekebilir veya üye olabilirler.
- Bu gruplar kadınlar için kadınlar tarafından kurulmuş hükümet dışı örgütlerdir.
- Kadınlar fikirlerini paylaşmak için basından yararlanmaktadırlar.
- Yayının geniş kitlelere ulaşması (okuyucu sayısı ve yayınlanan sayısına göre) kadın haklarının savunulması için geniş bir destek olduğunu göstermektedir.
- Kadın hareketleri ve bu hareketlere destek büyük şehirler ile sınırlı kalmaktadır.
- Kadınlar Batılı ve / veya geleneksel kıyafetler giyebilmekteydiler. (Fotoğraf Müslüman ve Müslüman olmayan kadınları birarada göstermektedir.)
- Kadın hakları mücadelesi Batı'da görülen özellikle kadın haklarının gelişmesi ile ilgili hareketlerden etkilenmiştir.
- Dönemin hükümetinin kadınların hak arama mücadelesine zaman zaman izin verdikleri görülmektedir.

Her alakalı cevap için en fazla **[3]** olacak şekilde **[1]** veriniz.

- (d) 1850'lerden 1920'lere kadar Osmanlı devleti yöneticilerinin devleti ayakta tutmaya yönelik politikaları ne kadar başarılı olmuştur? Yukarıdaki kaynakları ve kendi bilgilerinizi kullanınız.

[6]

Adayların kompozisyonlarını politikaların imparatorluğu ayakta tutmada ne kadar başarılı oldukları, nasıl ve niye başarısızlığa uğradığı ile ilgili kendi düşüncelerini ekleyerek bitirmeleri daha iyi olacaktır.

Kaynaklar:

Bu kaynaklar Osmanlı politikaları ile ilgili pozitif (başarılı) ve negatif (başarısız) yanları göstermektedir.

- Kaynak A'da siyasi olarak Osmanlı İmparatorluğu'nun zayıf yönlerini göstermektedir;
- Kaynak Balkanlarda yayılan ulusçuluk akımları karşısında devletin yetersiz kaldığını gösteriyor.
- Balkanlarda bazı bölgeler ekonomik olarak Avrupa ile entegre olmuştur.
- Osmanlı Rusya ve Avusturya-Macaristan yayılcılığı karşısında yetersiz kalmıştır.
- Kaynak B'de devletin modernleşme ve merkezileşme çabaları "geliştirilen demiryolu ve vapur hatları, artan bürokratik ve askeri kontrol ve Maarif Nezareti (Eğitim Bakanlığı) tarafından açılan okullar" görülmektedir. Fakat bu gelişmeler bütün ülkeye yayılamamış ve Batı bölgeler bu gelişmelerden daha fazla yararlanmışlardır.
- Kaynak C'de kadınların durumlarından memnun olmadıklarını ve hakları için mücadelesini göstermektedir. Kadınların sivil toplum örgütleri kurmalarına izin verilmesi 2. Meşrutiyet döneminde yaşanan demokratikleşme çabalarını göstermektedir.

Adayın kendi bilgisi:

Aday aşağıdaki noktalara işaret edebilir:

- Osmanlı devletinin dağılmayı önlemek için aldığı askeri önlemler; Balkanlarda Avusturya-Macaristan, Rusya ve daha sonra Yunanistan, Sırbistan, Bulgaristan gibi devletlerle savaşması
- Osmanlı devletinin itilaf devletlerine katılmak, barış konferanslarına gitmek gibi diplomatik girişimleri
- Osmanlı devletinin Osmanlılık/İslamcılık ve Türkçülük gibi çeşitli ideolojilere yönelmesi: Gayri-müslim tebaa arasında eşitlik sağlamak ve Türk olmayanların Osmanlı toplumuna daha fazla entegre etme çabaları
- Devleti ayakta tutmak için anayasa yapılması ve meclisin açılması
- Ekonomik hayatı canlandırmak için yerli üreticiyi / girişimciyi koruma çabaları
- 1880'lerde tren yollarının modernleştirilmesi ile başkent ile iç bölgelerin bağlantılarının güçlendirilmesi, ve telegraf hatlarının 1850'lerden itibaren geliştirilerek iletişim ağlarının artırılması
- Ekonomik hayatı canlandırmak için yerli ve yabancı girişimlerin teşvik edilmesi
- Toplumsal gelişmeyi sağlamak için okulların yaygınlaştırılmaya çalışılması. Profesyonel okullar mühendisler, mimarlar, (askeri) doktorlar ve veteriner cerrahlar, muhasebeciler ve yöneticiler eğitmişlerdir.
- İmparatorluğu birleştirmek ve güçlendirmek için çabalar gösterilmiş olmasına rağmen, Avrupa emperyalizmi, milliyetçilik akımları, Romanya ve Bulgaristan'ın kaybedilmesi, ve bunların I. Dünya Savaşı'nın başlamasına etkisi, İmparatorluğun çöküşüne sebep olmuştur.

Adayların yukarıdaki maddelerin hepsine değinmesi beklenmemelidir ve adaylar burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir. Adaylar kaynakların hespine referans vermek zorunda değillerdir fakat sadece kaynaklar veya sadece kendi bilgileri kullanılırsa en fazla **[4]** alınabilir.

Maksimum **[6]** için Osmanlı politikalarının başarıları ve başarısızlıklarının tartışılması, kaynak materyalleri ve kendi bilgilerinin sentezi gerekmektedir.

Tema 2 Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu (1923–1945)

Sorular 2 (a), (b) ve (c): Adayın sadece **üç** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir. Her alakalı madde için olacak şekilde **[1]** veriniz.

2. (a) Kaynak D'ye bakarak İş Bankası'nın neden halkın bankası olduğu ile ilgili sadece **üç** sebep açıklayınız. [3]

- Atatürk tarafından, tasarruf edilmesi ve ülkenin geliştirilmesi için kurulmuştur. Bankaların devlet eliyle kurulması yeni cumhuriyeti güçlendirmiştir.
- Banka Müslüman Hindistanlılar, Cumhuriyet Halk Fırkası bağışları ile yani halkın katkıları ile kurulmuştur. Zenginlerin yatırımları ile kurulmamıştır.
- Cumhuriyetin iktisadi gelişimi için ortak anonim şirket olarak, paylaşılan sahiplik ilkesi ile kurulmuştur.
- Yabancı katkısı ya da dış katkı yoktur.

Her alakalı madde için en fazla **[3]** olacak şekilde **[1]** veya çok iyi açıklanan iki madde için **[3]** veriniz.

- (b) Kaynak E Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda gerçekleştirilen eğitim reformlarını anlatmaktadır. Bu reformlar ışığında yeni Cumhuriyet hükümetinin eğitim öncelikleri ile ilgili sadece **üç** yargıda bulununuz. [3]

- Laik bir eğitim sisteminin kalkınma için gerekliliği – Cumhuriyet hükümetinin laik prensiplerini göstermektedir.
- Eğitim sisteminde devlet kontrolü – devletçilik
- Sanayiye insan kaynakları sağlayabilmek, kalkınma ve gelişme için teknik ve mesleki eğitim öncelenmiştir – devrimcilik
- Okuma yazma oranları artırılmıştır – Osmanlı zamanında Anadolu'da okur yazar oranını düşüktü. Okur yazar oranının artırılması eşitliği ve fırsat eşitliğini artırır – halkçılık/devrimcilik
- Eğitim sisteminin bir bütün olarak ele alınması ve ilkokuldan üniversiteye kadar eleştirel ve akılcı bir sistem gereklidir – devrimcilik

Adayların puan alabilmek için reformlar ile Cumhuriyet önceliklerini açıklayabildikleri sürece tanımları (halkçılık, devletçilik) kullanmasına gerek yoktur. Her alakalı madde için en fazla **[3]** olacak şekilde **[1]** veriniz.

- (c) Kaynak F 1930 Hıfzısıhha Kanunu'ndan bazı maddeler göstermektedir. Bu maddelerin kalkınma ve finansal büyümeyi nasıl desteklediği ile ilgili sadece **üç** saptamada bulununuz. [3]

- İş gücünün korunması: Sadece ekonomik büyümeye değil, işçi, çocuk ve kadın haklarına önem verilmesi, sağlıklı işgücü daha üretken ve etkili olacaktır.
- Kadınların korunmasının artırılması: Nüfusun artırılması ve kadınların işgücü piyasasında yer alması önemlidir. Doğum izni kadınların hem çocuk sahibi olması hem de çalışmasını sağlar, Cumhuriyet doğum oranlarını artırarak (6 veya daha fazla çocuk sahibi olanlara teşvik verilmesi) nüfusun artırılmasını hedeflemiştir.
- Çocuk işçiliğinin kısıtlanması: nüfus az olduğu için çocukların tarım sektöründe çalışmasına izin verilmiştir.

Her alakalı madde için en fazla **[3]** olacak şekilde **[1]** veya çok iyi açıklanan iki madde için **[3]** veriniz.

- (d) "1923 ile 1945 arasında yapılan reformlar Türkiye'nin iktisadi ve sosyal yapısını değiştirmiştir." Bu ifadeye ne kadar katılırsınız? Cevabınızda kaynakları ve kendi bilginizi kullanınız.

[6]

Kaynaklar:

- Kaynak D'de milli finansal kaynakların yaratılmasına verilen önem görölmektedir.
- Kaynak D'de bankacılık ve finans politikalarının bağımsız ve kalkınmış bir ülke için önemi görölmektedir.
- Kaynak E'de eğitimin her düzeyinin ülkenin kalkınması için önemi görölmektedir. Okuma yazma oranları iyileştirilmiştir. Nitelikli insan ihtiyacını karşılamak için mesleki ve teknik eğitim desteklenmiştir.
- Kaynak F'de kalkınmışlığın sadece üretim ve finans ile ilgili olmadığı aynı zamanda işçilerin insanca şartlarda çalışması ile ilgili olduğu görölmektedir. Kadınlara doğum izni verilmiş, böylece hem ailelerin büyümesi teşvik edilmiş, hem de kadınların çalışması desteklenmiştir.
- Kaynak E ve F'de kalkınmışlıktan kastın sadece finansal ve ekonomik büyüme olmadığı, yaşam standartları ve kalitesinin de yüksek olması anlaşılmaktadır.

Adayın kendi bilgisi:

- Atatürk döneminde her ne kadar ekonomik zorluklar olsa da muassır medeniyet seviyesine çıkmak için ekonominin önemi unutulmamıştır.
- Yerli kaynaklar (insan kaynakları ve finansal kaynaklar) önemsenmiştir.
- Giriřimcileri desteklemek için bankalar kurulmuş krediler verilmiştir.
- Devlet kalkınmayı artırmak için eğitim alanında her türlü tedbiri almıştır. Köylerde Köy Enstitüleri kurulmuştur.

Adaylar çoğunlukla reformların iktisadi ve sosyal gelişimi pozitif etkilediğini tartışacaklardır. Fakat reformlar her ne kadar geniş alana yayılmış ve başarılı olsa da herkesin yararlanamadığından bahsedebilirler.

- Reformlar laik bir sistem üzerine kurulmuştur fakat şeriat isteyenler de bulunmaktadır.
- Cumhuriyetin kuruluşunda sadece Müslüman olmayanlar azınlık olarak tanındığı için diğer azınlıklar reformların kapsayıcı olmadığını hissetmişlerdir.

Yukarıdaki maddelerin hepsinin yazılmasını beklemeyin. Doğru olan başka noktaları da kabul edin.

Adaylar kaynakların hespine referans vermek zorunda değildirler fakat sadece kaynaklar veya sadece kendi bilgileri kullanılırsa en fazla [4] alınabilir. Maksimum [6] için kompozisyonlarında bir argümanları ve kaynaklar ile kendi bilgilerinin sentezi bulunmalıdır. Farklı bakış açılarının dengeli kullanılması ödüllendirilmelidir.

Tema 3 Dünya Savaşları arasındaki küresel değişimler ve Türkiye üzerindeki etkileri (1918–1939)

Sorular 3 (a), (b) ve (c): Adayın sadece **üç** madde yazması beklenmektedir. Aday burada yazmayan ama doğru olan başka noktalara değinirse kabul edilecektir. Her alakalı madde için olacak şekilde **[1]** veriniz.

3. (a) Kaynak G'yi kullanarak Avrupa'da faşist partilerin iktidarı ele geçirme yöntemleri ile ilgili sadece **üç** saptamada bulununuz. [3]
- Hem İtalya'da hem de Almanya'da demokratik yöntemler ile iktidara gelmişlerdir.
 - Toplumun büyük çoğunluğunu etkileyebilecek gruplar tarafından desteklenmişlerdir.
 - Ekonomik sorunlara çözüm getirmeyi vadetmişlerdir.
 - Muhalif sesleri tamamen bastırmışlardır.
- (b) Kaynak H'yi kullanarak Locarno döneminin önemi ile ilgili sadece **üç** saptamada bulununuz. [3]
- Avrupa Devletlerinin savaştan kaçınmak için çaba sarf ettiğini gösterir.
 - Almanya'nın uluslararası işbirliğine dahil edildiğini gösterir
 - Milletler Cemiyeti'ne atıf yaparak uluslararası işbirliğini güçlendirmeye çalışır
 - Kısa bir dönem de olsa barış ve güvenlikten söz edilmiştir
- (c) Kaynak I'ya bakarak Milletler Cemiyeti ile ilgili sadece **üç** saptamada bulununuz. [3]
- Milletler Cemiyeti'nin kurulması ABD Başkanı Woodrow Wilson tarafından belirlenen prensiplere göre olsa da ABD bu cemiyete üye olmamıştır.
 - Milletler Cemiyeti'ne ABD'nin üye olmaması organizasyonda büyük bir boşluk yaratmıştır.
 - I. Dünya Savaşı sonrası bir araya gelmeye çalışan Avrupa ülkelerini ancak ABD işbirliğine ikna edebilirdi.

- (d) G, H ve I kaynaklarını ve kendi bilgilerinizi kullanarak iki dünya savaşı arasında Avrupa'daki siyasi ve ekonomik gelişmeler ile uluslararası işbirliği çabalarını analiz ediniz. [6]

Kaynaklar:

- Kaynak G: Avrupa'da ekonomik zorluklar halkların oy tercihlerini değiştirmiştir.
- Kaynak G: Faşist partiler halkın desteğini almak için hem işçi hem işverenlere yönelik politikalar benimsemiştir.
- Kaynak G: Halk desteği sağlandıktan sonra otoriter sistemler getirilmiştir.
- Kaynak H: Savaştan kaçınmak için Avrupa ülkeleri arasında anlaşmalar yapılmıştır.
- Kaynak H: Almanya'nın işbirliği çabaları ile kontrol altında tutulması amaçlanmıştır.
- Kaynak I: Uluslararası işbirlikleri tüm aktörler bir araya gelmediği zaman başarılı olamamıştır.
- Kaynak G,H ve I: Her ne kadar işbirlikleri artırılmak istense de ekonomik gerekçeler ve artan faşizm işbirliği çabalarını engellemiştir.

Adayın kendi bilgileri:

- 1929 Ekonomik Buhranı Avrupa ülkelerini genel olarak etkilese de I. Dünya Savaşı'nı kaybeden ülkeleri daha fazla etkilemiştir.
- I. Dünya Savaşı sonunda yapılan anlaşmalar Ekonomik Buhran'ın negatif etkilerini artırarak halkların demokratik olmayan ama ekonomik rahatlama getireceğini vadeden partilere yönelmesine sebep olmuştur.
- Dünya Savaşı'ndan sonra yapılan anlaşmalar savaşı kazanan ülkelerin lehine görülmüştür.
- ABD dünya siyasetini dizayn etmeye başlamış olmasına rağmen kendisini uluslararası anlaşmalar ile bağlamamaya özen göstermiştir. Bu da diğer ülkelerin işbirliklerine olan inançlarını negatif etkilemiştir.

Yukarıdaki maddelerin hepsinin yazılmasını beklemeyin. Doğru olan başka noktaları da kabul edin.

Adaylar kaynakların hespine referans vermek zorunda değildirler fakat sadece kaynaklar veya sadece kendi bilgileri kullanılırsa en fazla [4] alınabilir. Maksimum [6] için kompozisyonlarında bir argümanları ve kaynaklar ile kendi bilgilerinin sentezi bulunmalıdır.
